

Marszałek Województwa Łódzkiego

Szanowni Państwo

Z wielką przyjemnością oddaję w Państwa ręce publikację, która pozwoli poznać walory przyrodnicze szlaków wodnych rzeki Warty i jej dopływów. Warta urzeka pięknem krajobrazu, ciszą i spokojem. Szlakiem kajakowym można nieprzerwanie dostać się z Częstochowy do Uniejowa, gdzie na zakończenie spływu czekają na Państwa kąpiele w leczniczych solankach termalnych.

Warta, licząca 808 km, to trzecia pod względem długości rzeka w Polsce. Swoje źródła ma na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, płynąc przez Częstochowę, Sieradz, Konin, Poznań, by w Kostrzynie zasilić Odrę.

Wodny szlak Warty w województwie łódzkim liczy 215 km. Turystów zachwycają malownicze widoki Parków Krajobrazowych Załęczańskiego oraz Międzyrzecza Warty i Widawki. Mnóstwa wrażeń dostarczą Państwu również eksploracje rzek Widawki i Grabi, które dzięki uformowanym przez przyrodę przeszkodom sprawiają, że spływy kajakowe są niezapomnianym przeżyciem. Na Zbiorniku Jeziorsko często występują fale, których pokonanie z pewnością dostarczy satysfakcji wprawionym kajakarzom. Ciekawostką jest rezerwat ornitologiczny „Jeziorsko”, który chroni ostoje ptaków wodno-błotnych.

Turystyka kajakowa w Polsce rozwija się od ponad 130 lat i cieszy się coraz większą popularnością. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom kajakarzy na terenie województwa łódzkiego wprowadzono jednolity system oznakowania szlaków na rzekach. Składają się na niego tablice informacyjne, znaki szlaków wodnych oraz znaki ostrzegające przed przeszkodami.

Jestem przekonany, że przewodnik będzie dla Państwa źródłem ciekawych informacji i stanie się swoistym kompendium wiadomości o atrakcjach turystycznych znajdujących się na szlaku rzeki Warty. Serdecznie zapraszam Państwa do aktywnego uprawiania kajakarstwa, a wprawionych już kajakarzy do odkrywania bogactwa przyrodniczego i kulturowego regionu łódzkiego. Życzę także wszystkim aktywnego wypoczynku, ciekawych przygód i podejmowania wielu wyzwań.

Marszałek Województwa Łódzkiego

Włodzimierz Fisiak

Włodzimierz Fisiak

Odznaki kajakowe

Każdy kajakarz ma możliwość zdobywania szeregu turystycznych odznak kajakowych, nadawanych przez dwie organizacje: Polski Związek Kajakowy oraz Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. Ustanowiono je jeszcze w okresie przedwojennym w celu propagowania kajakarstwa turystycznego oraz aktywnego poznawania kraju i polskich szlaków wodnych. Pełną listę odznak oraz warunki, jakie należy spełnić podczas ich zdobywania znajdziemy na stronach internetowych obu organizacji.

www.ktkaj.pttk.pl

www.pzkaj.pl

Warta na tle rzek Polski

Marek Lityński

WARTA
PRZEWODNIK
KAJAKOWY

Łódź 2008

Autor przewodnika: Marek Lityński

Projekt graficzny pracy: Marek Lityński

Koncepcja legendy kartograficznej oraz projekt map: Marek Lityński

Wykonanie map: Robert Piwkowski (1-11), Andrzej Matuszczak (12-15)

Projekt okładki: Ewa Gołda, Magdalena Gierak

Fotografie: Joanna Bratko-Lityńska, Tomasz Dronka, Krzysztof Gara, Andrzej

Garus, Maria Lasota, Marek Lityński, Marek Mazur, Piotr Nabiałek, Hanna

Oficjalska, Anna Post, Marcin Wiśniewski, Piotr Wypych

Redakcja merytoryczna: Marek Lityński

Redakcja techniczna: Olga Darewicz-Uberman

Skład: Magdalena Gierak

Informacji dostarczyli: Krzysztof Gara (rezerваты przyrody i parki

krajobrazowe), Marek Mazur (Wiercica), Piotr Nabiałek (Liswarta i Kocinka),

Marcin Wiśniewski (Widawka i Grabia)

Wydano na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi

Publikacja została sfinansowana ze środków Urzędu Marszałkowskiego

Województwa Łódzkiego

© ISBN 978-83-928288-1-5

Copyright © Marek Lityński, Łódź 2008

Copyright © Urząd Marszałkowski w Łodzi, Łódź 2008

Wzór map i układ graficzny przewodnika zastrzeżony.

Autor i wydawcy tego przewodnika dołożyli wszelkich starań, by jego tekst oraz mapy były rzetelne i zgodne ze stanem rzeczywistym z 2008 r. Nie biorą jednak na siebie żadnej odpowiedzialności za jakiegokolwiek skutki i zdarzenia, wynikające z indywidualnego wykorzystania podanych w nim informacji.

Wydanie I

Wydawca:

Perpetuum Mobile

Ściegienny, Uberman, Uberman s.c.

ul. Zamkowa 3

25-009 Kielce

Druk i oprawa:

Przedsiębiorstwo Poligraficzne K. M. Głowaccy

ul. Kolberga 4

25-620 Kielce

Spis treści

Słowo wstępne Marszałka Woj. Łódzkiego	1
Odznaki kajakowe. Mapa Polski	2
Krótki kurs korzystania z map przewodnika	6
Od autora	7
Dekalog kajakarza. Kilka uwag praktycznych	8
Warta – wstępny opis rzeki	9
Spis najważniejszych przeszkód	12
System oznakowania szlaku kajakowego rzeki Warty	13
Legenda do części kartograficznej przewodnika	14
1. Częstochowa – Rzeki Wielkie	16
2. Rzeki Wielkie – Szczepocice	18
3. Szczepocice – Stoczki	20
4. Stoczki – Działoszyn	22
5. Działoszyn – Przywóz	24
6. Przywóz – Osjaków	26
7. Osjaków – Burzenin	28
8. Burzenin – Sieradz	30
9. Sieradz – Warta	32
10. Warta – Skęczniew (Jezioro Jeziorsko)	34
Rezerwat ornitologiczny „Jeziorsko”	37
11. Skęczniew – Uniejów	38
12. Wiercica	40
13. Liswarta i Kocinka	42
14. Widawka	44
15. Grabia	46
Załęczański Park Krajobrazowy	48
Łódzkie	okładka II s.
Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki	okładka III s.

Krótki kurs posługiwania się mapami

Podstawową częścią przewodnika są mapy z kilometrażem Warty od Częstochowy do Uniejowa oraz jej czterech dopływów: Wiercicy, Liswarty z Kocinką, Widawki i Grabi. Map tych jest łącznie 15, przy czym 11 z nich w skali ok. 1:110 000, a pozostałe w różnych skalach w zależności od potrzeb. Ułożenie map względem biegu rzeki przedstawiono łącznie ze znakami legendy na stronach 14-15. Kolorem czerwonym oznaczono przeszkody oraz te elementy szlaku, które są kajakarzom najbardziej przydatne. Kierunek spływu na mapach przebiega od dołu do góry, tak samo jak zamieszczony z prawej strony każdej mapy kilometraż trasy, podany zgodnie z zasadami hydrologicznymi w postaci malejącej (zero przy ujściu rzeki).

Od autora

Oddajemy do rąk turystów wodnych kolejną edycję nowego typu przewodnika kajakowego, który jest także informatorem o działaniach samorządów z województwa łódzkiego i powiatu częstochowskiego, skierowanych na wykorzystanie walorów turystyczno-rekreacyjnych doliny rzeki Warty. W ostatnich latach pomiędzy Częstochową i Uniejowem powstały nowe wypożyczalnie sprzętu pływającego, udrożniono w kilku trudnych miejscach szlak kajakowy, buduje się pomosty ułatwiające wyjście z wody i wodowanie kajaków, powstaje zaplecze biwakowe i rekreacyjne. Oznakowanie przebiegu szlaku w terenie oraz wydanie aktualnego przewodnika to kolejne działania mające na celu rozwój aktywnej turystyki kajakowej w dolinie rzeki Warty.

Pierwszy nowoczesny i do dzisiaj największy z polskich przewodników kajakowych mojego autorstwa po szlaku wodnym rzeki Warty został opublikowany w 2004 r. Obejmował trasę o długości blisko 800 km, prowadzącą z przedmieść Zawiercia do ujścia do Odry pod Kostrzynem. Mimo znacznego nakładu po 5 latach został on całkowicie wyczerpany, co dobitnie świadczy, jak był na rynku potrzebny. W tej sytuacji autor podjął próbę wydania rozszerzonej i uaktualnionej wersji, obejmującej odcinek Warty od Częstochowy do Uniejowa wraz z kilkoma dopływami (Liswarta z Kocinką, Widawka z Grabią, Wiercica). W przeciwieństwie do dolnej Warty na wymienionych szlakach można jedynie uprawiać turystykę kajakową, nie licząc, oczywiście, terenu zbiornika wodnego jeziora Jeziorsko.

W niniejszym przewodniku turysta wodny otrzymuje współczesny obraz kartograficzny szlaku rzeczno-wodnego wraz z pełną bazą informacyjną w zakresie wypożyczalni sprzętu wodnego oraz noclegów i gastronomii, zweryfikowaną na koniec 2008 r. Nasycenie tymi usługami nie jest jeszcze zadowalające – chociażby w porównaniu z Pilicą – tym nie mniej z roku na rok stale rośnie. Równocześnie jest to najdłuższy z naturalnych cieków wodnych, leżących najbliżej aglomeracji śląskiej i łączący ją z terenami Wielkopolski. Takie usytuowanie sprzyja organizowaniu zarówno rekreacyjnych spływów weekendowych, jak i wielodniowych wędrówek kajakowych.

A więc do zobaczenia na szlaku.

Marek Lityński

Autor serdecznie dziękuje wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszej pracy, a zwłaszcza: Agnieszce Popielawskiej, Tomaszowi Dronce, Henrykowi Dworakowi, Krzysztofowi Garze, Grzegorzowi Szewczykowi i szczególnie żonie – Joannie Bratko-Lityńskiej.

Dekalog kajakarza

- Wsiadaj i wysiadaj z kajaka ustawionego dziobem w górę rzeki.
- Przybijaj do brzegu zawsze pod prąd.
- Po wywrotce na głębokiej wodzie holuj kajak do brzegu nie odwracając go.
- Nigdy nie wypuszczaj wiosła z ręki (zwłaszcza po wywrotce).
- Rzeczy wożone w kajaku zabezpiecz przed zamoczeniem (włóż w nieprzemakalny worek) i zgubieniem w wodzie (przywiąż do kajaka).
- Płynąc po rzece, stale kontroluj powierzchnię wody przed dziobem kajaka, zwracając bacznie uwagę na wszelkie zmarszczki, fale i wiry – są to z reguły sygnały o różnych podwodnych przeszkodach, które musisz ominąć.
- Pilnie obserwuj tendencje zmian pogody.
- Nigdy nie pij alkoholu w trakcie płynięcia!
- Zwracaj uwagę na innych i pomagaj im w razie potrzeby.
- Mierz zamiary według sił, nigdy odwrotnie. Nie szarżuj!

Kilka uwag praktycznych

- Pływanie w kamizelce asekuracyjnej zwiększa bezpieczeństwo osób niepewnie czujących się na wodzie; w przypadku dzieci nałożenie kamizelki jest obowiązkowe!
- Biwakowanie w terenach leśnych dozwolone jest tylko na wyznaczonych polach namiotowych, a rozpalanie ognisk jedynie w miejscach do tego przeznaczonych.
- Śmieci nie zakopujemy, lecz pakujemy w foliową torbę i po zakończeniu spływu zostawiamy w wyznaczonym miejscu.
- Trzeba posiadać szczelnie zapakowaną apteczkę z podstawowymi środkami opatrunkowymi i przeciwbólowymi, a także kremy przeciw ukąszeniom owadów i zbytnej opaleniznie.
- Komórki i cyfrowe aparaty fotograficzne zabieramy tylko w sprawdzonych opakowaniach wodoszczelnych.
- Okulary powinny być chronione przy pomocy gumki.
- Worki nieprzemakalne są absolutnie konieczne; sporadycznym kajakarzom wystarczą te z grubej folii na śmieci.
- Linka o przekroju co najmniej 6 mm wystarczy nam jako cumka. Mokre ubrania też fajnie na tym wiszą.
- Pęcherze powstają tylko na dłoniach suchych i rozgrzanych, dlatego należy je często zanurzać w wodzie, zanim skóra dostatecznie nie zgrubieje (kto bowiem dzisiaj pracuje łopatą?).

WARTA

Warta jest prawobrzeżnym dopływem Odry o długości 808 km i powierzchni dorzecza 54 529 km². Płynie z Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej do Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, wielokrotnie zmieniając kierunek biegu z południkowego na równoleżnikowy. Koryto tej drugiej co do długości rzeki w granicach Polski przebiega przez historyczne ziemie Wielkopolski i Ziemi Lubuskiej oraz ich granicami z Małopolską i Pomorzem, łącząc kilkadziesiąt dużych skupisk miejskich oraz setki małych i większych osad. Zmienione i uregulowane przez człowieka górne partie rzeki przeplatają się z fragmentami zbliżonymi do naturalnych, które są objęte różnymi stopniami ochrony krajobrazowej i przyrodniczej. Ponad 400 km dolnej i środkowej Warty stanowi arterię komunikacji i transportu wodnego, podlegającą ciągłej opiece i ingerencji człowieka.

Dla amatorów wędrówek kajakowych najładniejszy odcinek rzeki zaczyna się w okolicach Częstochowy, gdzie Warta tworzy swój pierwszy przełom, przedzierając się w kierunku wschodnim przez jurajskie krawędzie Wyżyn Częstochowskiej i Wieluńskiej, wznoszące się w wąskiej dolinie nawet do 70 metrów ponad lustro wody. Ten fragment terenu jest chroniony w ramach północnej części Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Opływając dookoła Wyżynę Wieluńską, rzeka pomału zmienia kierunek na południkowy, a następnie zachodni. Od Gowarzowa jej biegowi zaczynają towarzyszyć rozległe kompleksy leśne, pośród których pojawia się pierwszy znaczniejszy dopływ – Liswarta. Poniżej Działoszyna dolina ponownie zwęża się, rozcinając Wyżynę Wieluńską i tworząc na tym najładniejszym bez wątpienia odcinku całego biegu Warty drugi przełom, który podlega ochronie w ramach Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Przez teren parku rzeka przepływa wielkim zakolem, zmieniając na długości niespełna 20 km kierunek płynięcia o 180°. Meandrujące koryto wciną się w wapienne podłoże na głębokość od 30 do 60 metrów, tworząc liczne zakola i starorzecza.

Za Kamionem Warta opuszcza tę bogatą w zjawiska geologiczne krajinę i rozpoczyna w Kotlinach Szczercowskiej i Sieradzkiej swój najdłuższy odcinek o przebiegu równoleżnikowym, kierując się na północ w otoczeniu małych kompleksów leśnych, łąk i pól uprawnych. W pierwszej kotlinie przyjmuje drugi duży dopływ, tym razem prawobrzeżny – Widawkę. Krajobraz i przyroda zbiegu obu rzek podlegają ochronie w ramach Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki. Wzdłuż koryta pojawiają się wały ochronne, które na długo będą nieodłącznym atrybutem warciańskiego krajobrazu. W północnej części Kotliny Sieradzkiej

pojawia się dominujący przez 17 km element hydrologicznej gospodarki człowieka – sztuczny zbiornik wodny Jeziorsko.

Średni spadek doliny Warty od źródeł do ujścia wynosi 0,45‰, przy czym na odcinku Mstów – ujście Wiercicy spadek ten wynosi 0,8‰ i został wykorzystany do budowy kilku elektrowni wodnych (dawniej młynów); niżej maleje o blisko połowę. Przeciętne spadki dla charakterystycznych odcinków rzeki przedstawiają się następująco:

Częstochowa – ujście Wiercicy	737,0 – 704,8 km	0,80‰
Ujście Wiercicy – Kamion	704,8 – 588,8 km	0,48‰
Kamion – Osjaków	588,8 – 570,5 km	0,60‰
Osjaków – ujście Widawki	570,5 – 538,6 km	0,50‰
Ujście Widawki – J. Jeziorsko (początek zbiornika)	538,6 – 503,7 km	0,43‰

Najwyższe stany wody notowane są na Warcie w okresie wiosennych roztopów w marcu i kwietniu oraz w okresie letniego maksimum opadowego w lipcu i na początku sierpnia, natomiast stany niskie występują na początku lata w czerwcu oraz jesienią od września. Zjawiska lodowe nie trwają długo, przeciętnie od 20 do 40 dni w roku; pierwsze lody pękają już w lutym. Zamarzaniu rzeki nie sprzyja także bystry nurt jej wody. Dzięki temu możliwe jest przeprowadzanie na Warcie również spływów zimowych.

Przedstawiony w niniejszym przewodniku odcinek szlaku wodnego rzeki Warty liczy 270 km długości. Obejmuje cały szlak kajakowy od Częstochowy do Uniejowa, dostępny dla przeciętnego użytkownika w kajaku dwuosobowym, nawet wypełnionym bagażem biwakowym. Powyżej Częstochowy i w samym mieście wąskie i kręte koryto o licznych przeszkodach utrudnia płynięcie, zmuszając do użycia pustych jedynek; poniżej Uniejowa rzeka zmienia się w szeroką drogę wodną o wyprofilowanej szerokości i monitorowanej głębokości. Atrakcyjny przyrodniczo i krajoznawczo szlak kajakowy Warty jest dostępny dla wszystkich grup użytkowników, a cała trasa jest do pokonania w 10-14 dni bez specjalnego zmęczenia kajakami zapakowanymi sprzętem biwakowym. Krótkie początkowo odcinki pomiędzy kolejnymi przenoskami ulegają z czasem wydłużeniu i nie będą nam psuły humor częściej niż raz dziennie.

Wzrastająca dostępność brzegów pozwala w wielu miejscach przerwać spływ i rozbić namiot bez obaw o nocne poszukiwanie biwaku. Całoroczne lub czynne od maja do października ośrodki wypoczynkowe, zlokalizowane w kilku miejscach bezpośrednio nad brzegami rzeki, pozwalają wydłużyć sezon spływowy o miesiące wiosenne i jesienne, a turystom oczekującym wygody zapewniają noclegi pod dachem (oczywiście po ich wcześniejszej rezerwacji). Kilka wypożyczalni kajaków do-

wiezie nas w dowolne miejsce trasy, a także odbierze na telefon we wskazanym miejscu. Adresy i telefony wypożyczalni sprzętu wodnego oraz ośrodków wypoczynkowych i kempingowych zostały zamieszczone w opisowej części przewodnika.

Nie ma także problemów z zaopatrywaniem się w żywność, nie istnieje więc potrzeba kupowania jej na zapas. Możemy w związku z tym pozwolić sobie na niczym niezakłóconą frajdę obcowania z przyrodą rzeki i jej otoczeniem, czemu sprzyja zwłaszcza okres późnej wiosny i wczesnego lata pomiędzy majem a lipcem. Śmiem twierdzić, że jest to najlepszy czas do odbycia spływu Wartą, co nie oznacza, że nie da się tego przeprowadzić w innych porach roku. Ale „tydzień z rodziną na Warcie” najlepiej jeśli odbędzie się w okresie wysokich temperatur powietrza, sprzyjających kąpielom wodnym, do czego zachęca także piaszczyste podłoże koryta rzecznej i dobrze działająca oczyszczalnia ścieków w Częstochowie.

O ile samą rzeką płynie się stosunkowo szybko i dystans około 20 km dziennie dla początkujących, a od 25 do 30 km dla wprawnych kajakarzy nie powinien nikogo przerażać, to pokonanie zbiornika wodnego i zorganizowanie długiego przewozu kajaków przez zaporę w Skęczniewie zajmie nam co najmniej dwa dni. Możemy potraktować taką przeprawę dwojako – albo jako uciążliwość, albo przyjemność spędzenia kilku dni letniego wypoczynku na wodach Jeziora Jeziorsko. Czasami zdarzają się w nich zakwity sinic, co jest nieprzyjemne, lecz nie niebezpieczne dla człowieka. Wody Warty, a tym samym zbiornika, z roku na rok są coraz bardziej czyste, choć tak jak w całej Polsce nigdzie nie nadają się do picia, nawet po przegotowaniu (zanieczyszczenia biochemiczne i wysoki poziom naturalnej zawiesiny po deszczach).

Warta posiada kilka atrakcyjnych dopływów, penetrowanych przez kajakarzy, na których w ostatnich latach były organizowane grupowe spływy kajakowe. Należą do nich w pierwszej kolejności Liswarta z Kocinką oraz Widawka z Grabią, mniej Wiercica. Ze względu na swoje walory szlaki te zostały zaprezentowane w przewodniku, choć infrastruktura turystyczna tam dopiero raczkuje i przy organizacji spływu głównie musimy liczyć na własną pomysłowość i przedsiębiorczość.

Na progu w Osjakowie

**Ewidencja przeszkód w korycie rzeki Warty na odcinku
od Częstochowy do Uniejowa, wymagających przenoszenia
kajaka lub posiadania specjalnej wiedzy i wyposażenia
dla ich pokonania wodą. Stan na 20.11.2008 r.**

Km	Miejsce	Nazwa
731,0	Częstochowa – Mirów	Jaz betonowy
720,9	Mstów	Zrujnowany próg młylny
713,2	Skrzydłów	Jaz MEW
711,4	Skrzydłów – Kępa	Jaz zastawkowy
707,5	Rzeki Małe	Jaz MEW
704,0	Garnek	Jaz MEW
698,5	Śliwaków	Jaz MEW
696,8	Zawada	Jaz MEW
696,0	Zawada	Próg wodny metalowe zęby
685,9	Klekowiec	Próg wodny
681,9	Bobry	Próg wodny
673,1	Łęg	Jaz tartaku i MEW
664,4	Zakrzówek Szlachecki	Jaz pompowni
650,2	Ważne Młyny	Próg wodny PKP
620,1	Działoszyn	Próg wodny i jaz MEW
588,7	Kamion	Próg wodny
575,0	Kajdas	Próg wodny zniszczony
560,1	Konopnica	Próg wodny MEW w budowie
539,7	Tyczyn	Zniszczony próg wodny
484,3	Skęczniew	Zapora zbiornika wodnego
483,8	Skęczniew	Jaz betonowy
483,7	Skęczniew	Próg wodny

Zestawienie własne na podstawie danych RZGW Poznań, Zarząd Zlewni Górnej Warty w Skęczniewie

Progi na Warcie koło mostu kolejowego w Bobrach (681,9 km)

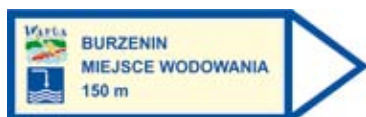
System oznakowania szlaku kajakowego rzeki Warty

Na każdym znaku umieszczono logo szlaku kajakowego rzeki Warty. Znaki związane z turystyką kajakową na rzece Warcie składają się z tablic informacyjnych oraz znaków informacyjnych i strzałek doprowadzających i rozprowadzających.

Znaki informacyjne

Strzałka kierunkowa

Tablica informacyjna

LEGENDA

szlak kajakowy

inne rzeki i jeziora

737,0

kilometraż szlaku kajakowego

dopływ jako szlak kajakowy

most drogowy

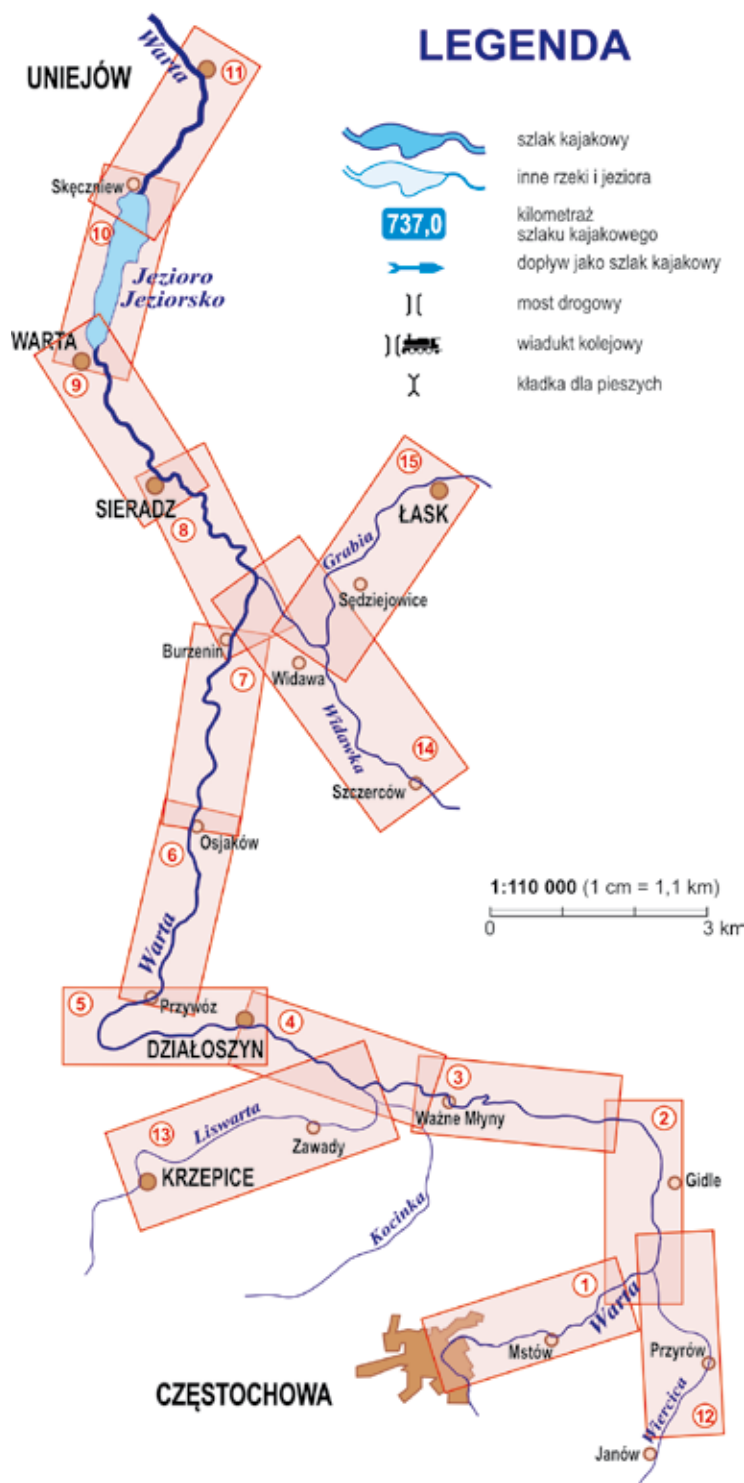
wiadukt kolejowy

kładka dla pieszych

1:110 000 (1 cm = 1,1 km)

0 3 km

1. CZĘSTOCHOWA – RZEKI WIELKIE

711,4 Jaz Skrzydlów – Kępa

713,2 Jaz w Skrzydlowie

720,9 Kamienisty próg w Mstowie

731,0 Jaz w Mirowie

737,0 Początek szlaku kajakowego w Częstochowie

Drewniane wojsko nad Wartą w Mstowie

Wypożyczalnia kajaków „Anmada”
Henryk Dworak, 42-244 Mstów
tel. 0 510 416 531; 0 504 200 465
www.kajakiwarta.pl

719,4 Przystań kajakowa H. Dworaka w Mstowie

Pokoje gościnne Halina Piкуła
ul. Wolności 58; 42-244 Mstów
tel. 0 34 328 41 13; 0 698 921 931

Warta w Mirowie

Firma „Warta Częstochowa”
Tomasz Pikos, tel. 0 505 691 957
e-mail: wartaczestochowa@wp.pl
www.wartaczestochowa.pl

Regionalne WOPR
ul. Jana III Sobieskiego 5;
42-217 Częstochowa
tel. 0 34 324 23 55
e-mail: 22iwa@neostrada.pl

O/PTTK przy Hucie „Częstochowa”
Al. Pokoju 12; 42-217 Częstochowa
tel. 0 34 324 25 05; 0 34 323 64 30
e-mail: pttkczwa@neostrada.pl

2. RZEKI WIELKIE – SZCZĘPOCICE

685,8 Wysoki próg w Klekowcu

681,9 Próg w Bobrach

696,0 Niski próg w Zawadzie

681,8 Bystrze w Bobrach

697,7 Jaz w Zawadzie

Gospodarstwo agroturystyczne E. Ślęzak.
Dogodne miejsce zakończenia spływu Wierćciąg

698,5 Jaz MEW w Śliwakowie

Gospodarstwo agroturystyczne
„Niezapominajka”
Elżbieta Ślęzak
ul. Błonie 1; 42-270 Garnek
tel. 0 34 329 71 87
(liczba miejsc: 20, gastronomia, bar)

704,0 Jaz w Garnku

Klasztor oo. Dominikanów
pl. Dominikański 6; 97-540 Gidle
tel. 0 34 327 21 23
e-mail: gidle@dominikanie.pl
www.gidle.dominikanie.pl
(całoroczne miejsca noclegowe)

707,5 Jaz MEW w Rzekach Małych

Klasztor i kościół oo. Dominikanów z XVII w.
w Gidlach

3. SZCZEPOCICE – STOCZKI

650,2 Niebezpieczny próg w Ważnych Młynach

OW „Relax” w Ważnych Młynach
S. Jakubczak, tel. 0 501 251 211
W. Jakubczak, tel. 0 501 393 743
(możliwość przenocowania spływu)

650,6 Ładowanie w Ważnych Młynach przy drodze do Nowej Brzeźnicy

„Słoneczny Pstrąg”
Prusicko, ul. Rządowa 93;
98-331 Nowa Brzeźnica
tel. 0 34 321 55 01; 0 691 309 636
(zakup i degustacja pstrągów)

Ośrodek Wczasowy „Łęg”
Łęg 74a; 42-282 Kruszyna
tel. 0 34 320 24 28

Powiatowe WOPR w Radomsku
Baza w Zakrzówku Szlacheckim
www.wopr.radomsko.net.pl
e-mail: wopr@radomsko.net.pl
czynna: VII-VIII

664,4 Niebezpieczny jaz w Zakrzówku

Trudne przenoszenie kajaków w Zakrzówku

Warta pod Zakrzówkiem

Ośrodek wczasowy w Łęgu

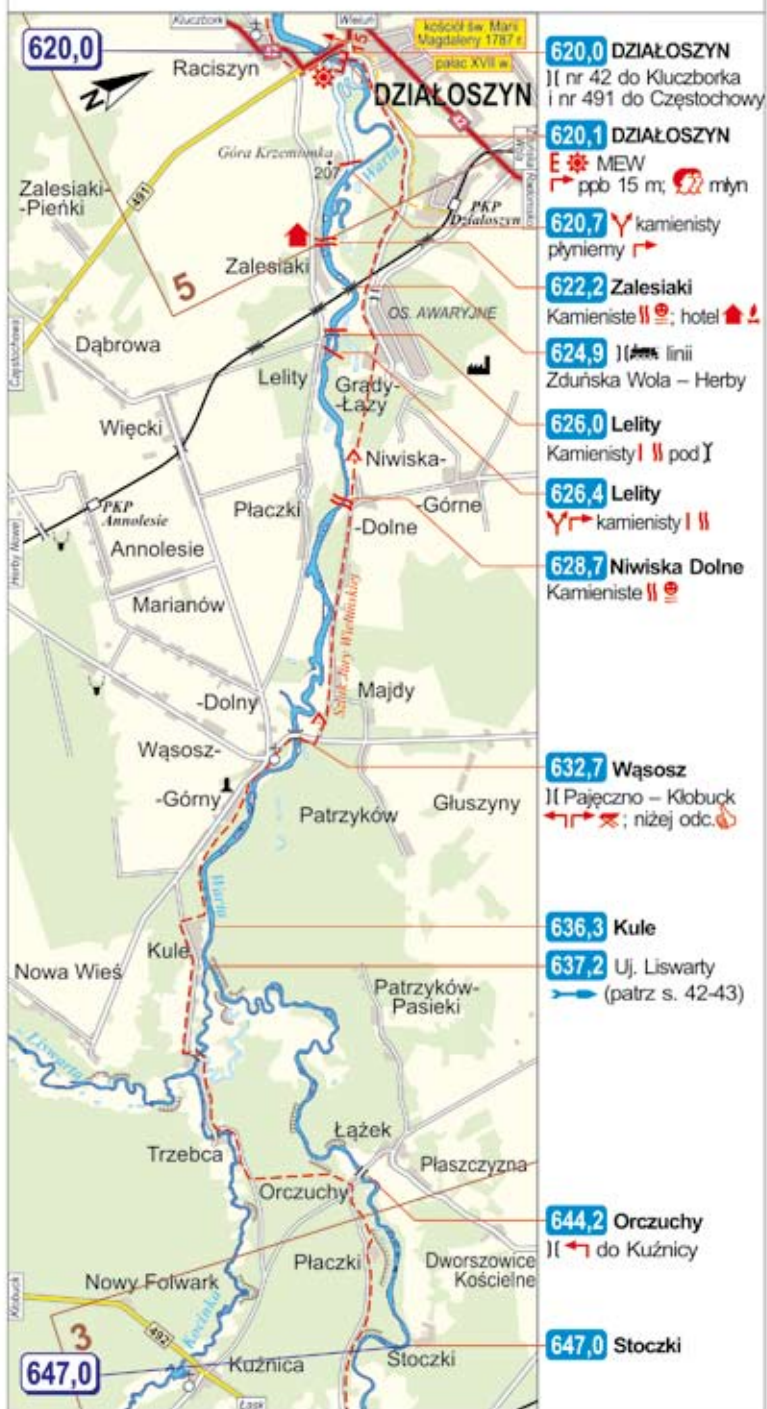

673,1 Jaz MEW i tartaku w Łęgu

Przenoszenie kajaków obok jazu w Łęgu

4. STOCZKI – DZIAŁOSZYN

Późnorenesansowy zespół pałacowo-parkowy Męcińskich z I poł. XVIII w. w Dziadoszynie

Koło napędowe z drewnianymi zębami młyna w Dziadoszynie

620,1 Dziadoszyn – próg wodny obok MEW

Miejsce przenoszenia kajaków w Dziadoszynie

626,4 Prawy próg w Lelitach

626,0 Próg w Lelitach przy młynie

632,7 Most w Wąsosz. Dogodne miejsce do zakończenia spływu Liswartą lub Kocinką

Pomnik powstania styczniowego 1863 r. w Wąsosz

647,0 Warta pod Stoczkami

Hotel i restauracja „Malibu”
Marcin i Grzegorz Bęben
Zalesiaki 14a; 98-355 Dziadoszyn
tel. 0 43 841 41 78

Gospodarstwo agroturystyczne
Jan Ptak
Zalesiaki 9; 98-355 Dziadoszyn
tel. 0 43 841 41 53; 0 608 347 819
(noclegi, jazdy konne)

5. DZIAŁOSZYN – PRZYWÓZ

600,4 Ośrodek ZHP „Nadwarciański Gród”

OW ZHP „Nadwarciański Gród”
Załącze Wielkie 89; 98-335 Pątnów
tel. 0 43 841 20 81; 0 43 841 28 25
e-mail: zalecze@zalecze.pl
www.zalecze.pl

600,4 Zniszczony próg młyńa koło ośrodka ZHP

Warta pod Załączem Wielkim

601,1 Plaża w Kępowni

Wapiennik w Lisowicach

Góra św. Genowefy

Źródło św. Floriana

612,8 Odpoczynek koło sklepu w Bobrownikach

Wyspy na Warcie koło Lisowic

6. PRZYWÓZ – OSJAKÓW

575,0 Zniszczony próg wodny w Kajdasie

Bożena Gibas
Kajdas 1; 98-320 Osjaków
tel. 0 53 841 89 00
(namioty własne, posiłki)

Ośrodek Wypoczynkowy „Kalina”
Drobnice 82; 98-320 Osjaków
tel. 842 36 83
www.kalina-drobnice.emeteor.pl
(130 miejsc w domkach kemp.)

582,0 Scena z filmu „Nad Niemnem” w Drobnicach

Hotel i restauracja „Ritmo”
Krzeczów, ul. Wczasowa 49;
98-324 Wierzchlas
tel. 0 43 842 15 23; 0 793 540 040
www.zajazdritmo.wielun.pl
(domki kempingowe)

„Ranczo nad Wartą” Z. Sosnowski
Krzeczów, ul. Wczasowa 2;
98-324 Wierzchlas
tel. 0 504 006 917; 0 501 194 361
www.ranczonadwarta.bo.pl
(wypożyczalnia kajaków, konie)

584,5 Zniszczony jaz młyński w Krzeczowie

Agroturystyka Alicja Okrasa
ul. Więclawska 2; Krzeczów;
98-324 Wierzchlas
tel. 0 43 842 15 10; 0 606 372 344
www.krzeczago-city.com

„Ranczo za Mostem”
Marta i Andrzej Matyja
Kamion 41, 98-324 Wierzchlas
tel. 0 600 414 537; 0 606 403 154
e-mail: andrzejmatyja@wp.pl
(wyp. kajaków, konie, grill, bar)

Radość po przenosce

OW ZNP z Łodzi
Toporów, ul. Nadwarciańska 139;
98-334 Wierzchlas
tel. 0 506 680 025; 0 43 842 25 78
(czynne: V-IX, liczba miejsc: 69)

588,7 Próg wodny w Kamionie

Kapliczka z bali z końca XVIII w. w Kamionie

545,7 Plaża w Strumianach

551,4 Zniszczony próg w Jarocicach

560,1 Budowa elektrowni wodnej w Konopnicy

560,6 Zniszczony próg wodny w Konopnicy

561,0 Góra Grodzisko (grodzisko pierścieniowate z okresu średniowiecza w Konopnicy)

570,5 Resztki progu w Osjakowie

Klasycystyczny pałac z parkiem z I poł. XIX w. rodziny Konopnickich

Ośrodek Wypoczynkowy
Politechniki Łódzkiej „Dworek”
ul. Parkowa 3; 98-313 Konopnica
tel. 0 43 842 44 22

OW „Zacisze”
98-313 Konopnica 4a
tel. 0 43 842 41 52; 843 62 00
0 601 288 475; 0 609 722 560
www.zacisze.wielun.pl

Ośrodek MLKS „Konopnica”
ul. Rzeczna 44; 98-313 Konopnica
tel. 0 43 842 42 52
e-mail: mlks.konopnica@op.pl
www.mlks.republika.pl

Hotel i restauracja „Mazurek”
ul. Piaskowa 11; 98-320 Osjaków
tel./fax 0 43 842 33 18; 842 32 18
e-mail: list@zajazdmazurek.pl
www.hotelmazurek.pl

Zajazd „Podjadek” Z. Majchrzak
ul. Spacerowa 5; 98-320 Osjaków
tel. 0 43 842 33 03
e-mail: zajazdpodjadek@poczta.onet.pl
www.podjadek.glt.pl

Gminny LKS „Warta”
ul. Wieluńska 26; 98-320 Osjaków
tel. 0 43 842 33 23

Teren Gminnego LKS „Warta” w Osjakowie

8. BURZENIN – SIERADZ

Teatr w Sieradzu

MOSiR, 98-200 Sieradz
Centrum Edukacji Ekologicznej
ul. Portowa 2
tel. 0 43 822 38 45; 0 695 278 484
e-mail: cee@mosirsieradz.pl
Restauracja „Przystań”
tel. 0 693 464 645

Motel Sportowy „Trax”
ul. Sportowa 1
tel. 0 43 822 72 15; 822 38 82
fax 826 30 74
(32 miejsca, pokoje 2-osobowe)

520,8 Plaża w Sieradzu

Informacja Turystyczna przy
Powiatowej Bibliotece Publicznej
ul. Żwirki i Wigury 4; 98-200 Sieradz
tel. 043 827 16 41
e-mail: info@pbp.sieradz.pl

Oddział PTTK w Sieradzu
(ten sam adres i telefon)
e-mail: sieradz.pttk@gmail.com

533,6 Późnoromański kościół parafialny pw. św. Urszuli z I poł. XIII w. w Strońsku

Tymparon z bazylikiem nad drzwiami kościelnej kruchty w Strońsku

537,0 Dogodne miejsce do zakończenia spływu Widawką w Pstrokoninach nad Wartą

Radość z pływania po Warcie

539,7 Zniszczony próg wodny w Tyczynie

Muzeum Okręgowe w Sieradzu
ul. Dominikańska 2; 98-200 Sieradz
tel. 0 43 827 16 39
e-mail: mos@pro.onet.pl
czynne: wt.-nd. 10.00-15.00

Sieradzki Park Etnograficzny
ul. Grodzka 1; 98-200 Sieradz
tel. 0 43 822 59 18
czynny: VI-XI wt.-nd. 10.00-15.00

9. SIERADZ – WARTA

503.7 WARTA

[[nr 710 Kalisz – Łódź;
koło niego dobre
z dojazdem samochod.;
  Muzeum Miasta
i Rzeki Warty,
Nominalny początek Je-
ziora Jezioro. Wpływa-
my pomiędzy wyspy rez.
przyrody.

W rezerwacie nie wolno wysiadać z kajaków!

511.6 Biskupice

) (do Kamionacza

518.5 Dzigorzew

gospodarczy

520.0 SIERADZ

)(linii Ostrów Wielkopolski – Zduńska Wola

520.4 SIERADZ

Pobór piasku

520.8 SIERADZ

  hotel
 Park Staromiejski Okrę-
 qowe

521.0 SIERADZ

Uj. Żegliny ↖
MOSiR ↗ Park im. Adama
Mickiewicza; 🍷 🏠

523.3 SIERADZ

II nr 12 Kalisz – Piotrków
Trybunalski i nr 14
Wrocław – Łódź

Bunkry linii obrony Warty z 1939 r. w Glinnie

Warta w Proboszczowicach

Pompownia w Proboszczowicach. Początek zbiornika wodnego i rezerwat przyrody „Jeziorisko”

503,7 Miejsce biwakowe przy moście drogowym w Warcie

503,7 Rzeka Warta z mostu pod miastem Warcie

Muzeum Miasta i Rzeki Warty
przy Oddziale PTTK
ul. 20 Stycznia 26; 98-290 Warta
tel. 0 43 829 41 78
czynne: 9.00-15.00, sob. 9.00-13.00

Warckie Centrum Kultury
ul. T. Kościuszki 11; 98-290 Warta
tel. 0 43 829 47 43
e-mail: wck@wck.pl
www.wck.pl

Pomnik pułkownika S. Skarżyńskiego przed klasycystycznym ratuszem w Warcie

Klasztor i kościół oo. Bernardynów
ul. Klasztorna 9; 98-290 Warta
tel. 0 43 829 40 74

Kościół i klasztor oo. Bernardynów z XV w. w Warcie

484,3 Tablica informacyjna o zbiorniku wodnym w Skęczniewie

484,3 Elektrownia wodna w Skęczniewie

485,7 Ośrodek Wypoczynkowo-Żeglarski „Rafa” w Kościankach

490,2 Ośrodek żeglarski KTW „Warta” w Zaspach Miłkowskich

500,7 Warta w Mikołajewicach

Od mostu drogi nr 710 Kalisz – Łódź spodziewamy się zastać wody zbiornika zaporowego, tak bowiem informują wszystkie mapy, a tu zaskoczenie. Samo zielsko, jakieś wyspy, kanały, a im dalej w lato, tym płycej... Czeką nas żmudne „przewijanie się” to szerszym, to węższym pasmem płytkiej wody, oglądając krajobrazy rodem z filmu Żuławskiego „Na srebrnym globie”. Nad białymi kikutami pni i odziomków licznych drzew krążą stada, drących się niemilosiernie, ptaków. To dla ochrony ich lęgów oraz miejsca lądowania w trakcie przelotów utworzono ptasi rezerwat w pierwszej połowie zbiornika (opisany s. 37). Chcąc przepłynąć cały zbiornik najkrótszą drogą po opuszczeniu terenu wysp w okolicach Tomisławic płyniemy przy jego lewym brzegu do portu jachtowego w Kościankach. Pokonamy wówczas dystans 18 km. Płynąc do przeciwnego brzegu, najlepiej wylądować po 16 km w ośrodku wypoczynkowym „Sumex”. W obu tych miejscach możemy zamówić przewóz na drugą stronę zapory w Skęczniewie. Ze względu na długość drogi i dodatkowe przeszkody (dwa progi wodne poniżej zapory głównej) przenoszenie kajaków nie wchodzi w grę. Jeżeli dysponujemy własnym transportem, możemy dopłynąć aż do plaży w Siedlątkowie przed zaporą i tam zakończyć spotkanie ze zbiornikiem wodnym (20,5 km) po jego wschodniej stronie. Przy zachodnim skraju zapory (Skęczniew-Osiedle) funkcjonuje duży basen portowy RZGW „Poznań”, do którego turyści nie mają wstępu. Z korony zapory rozciąga się rozległy i malowniczy widok na wody zbiornika.

OŻ KTW „Warta”
ul. 20 Stycznia 26; 98-290 Warta
tel. 0 43 829 41 78
www.ktw.e-warta.net
czynne: VII-VIII (pole namiotowe)

OW-Ż „Rafa” T. Ostach
Kościanki 1; 62-730 Dobra
tel. 0 608 108 431
(domki kempingowe, pole namiotowe, bar, przystań żeglarska)

20,5 Plaża w Siedlankowie

18,0 Plaża w Popowie

16,5 Plaża w Pęczniewie

16,0 Porzucony port w Pęczniewie

8,0 Plaża w Starej Wsi

Zbiornik retencyjny JEZIORSKO powstał na Warcie w Kotlinie Sieradzkiej w 1986 r. przez przegrodzenie doliny Warty pomiędzy wsiami Siedlanków i Skępczów ziemną zaporą czołową o długości 2730 m, a szerokości i wysokości 12 m. Po koronie zapory przebiega ogólnodostępna droga jezdną. Oprócz zapory czołowej zbiornik posiada trzy zapory boczne: Pichna, Teleszyna i Siedlanków oraz dwie zapory cofkowe. Długość zbiornika wynosi 19 km, szerokość 1,8-3,5 km, powierzchnia do 4230 ha, pojemność całkowita 203 mln m³, pojemność użytkowa 162,5 mln m³, wysokość zwierciadła wody 120,5 m n.p.m. Poniżej zapory czołowej w bezpośrednim sąsiedztwie jazu położona jest elektrownia wodna o mocy 4,89 MW, uruchomiona w 1995 r. Budowę zbiornika rozpoczęto w 1975 r., a pełen zakres piętrzenia i gospodarki wodnej podjęto w 1992 r. Nominalnie jest to drugie pod względem powierzchni i trzecie pod względem całkowitej pojemności sztuczne jezioro w Polsce.

Ośrodek Wypoczynkowy PHU „Sumex”

OW PHU „Sumex”

K. i J. Łukasik

99-235 Pęczniew

tel. 0 43 678 15 96; 0 601 372 203

www.sumex.com.pl

Wypożyczalnia sprzętu wodnego,
transport kajaków przez zaporę,
smażalnia ryb, domki kempingowe

Agroturystyka T. Figińska,

Siedlanków 7, tel. 0 43 678 17 83

Agroturystyka D. Misiak

Miłkowice 33, 62-730 Dobra

tel. 0 63 289 01 84

Rezerwat ornitologiczny „Jeziorsko” został utworzony w 1998 r. w południowej części zbiornika wodnego Jeziorsko na powierzchni 2350,6 ha dla ochrony ostoi ptaków wodno-błotnych z licznie występującymi rzadkimi i chronionymi gatunkami. Powierzchnia rezerwatu prawie pokrywa się z obszarem zalewanym bądź odsłanianym przez wodę w trakcie rocznego cyklu eksploatacyjnego zbiornika wodnego. Liczebność ptaków lęgowych, skład gatunkowy oraz niezwykle bogata awifauna przelotna pozwalają zaliczyć rezerwat „Jeziorsko” do ostoi ptaków o znaczeniu europejskim.

Wartość ornitologiczna zalewu wzięła się ze specyficznych warunków przyrodniczych, stwarzających doskonale warunki bytu dla licznych reprezentantów wielu gatunków ptaków. Jeziorsko to zbiornik retencyjny (wahania poziomu wody decydują o warunkach panujących na znacznym obszarze czaszy zbiornika), stanowiący zasadniczy element kształtujący ten nietypowy układ przyrodniczy. Kiedy wyobrazimy sobie ogromną powierzchnię doliny Warty (ok. 20 km²), która przez kilka miesięcy w roku jest wodą – wtedy łatwo można możemy zdać sobie sprawę z niezwykłości tego miejsca.

Co rok wiosną Warta włącza do zalewu wodę bogatą w organiczne zanieczyszczenia z dużą ilością związków biogenych. Woda ta, płytko rozlewając się wśród roślinności, nagrzewana promieniami słońca, sprzyja rozwojowi organicznego życia. Gwałtownie rozwija się mikroflora, wpływając na rozwój kolejnych ogniw łańcucha pokarmowego. Bogactwo pożywienia, zróżnicowane warunki terenowe, niedostępność terenu i możliwość ukrycia gniazd to korzystne warunki, zachęcające ptaki do odbywania tu godów i wychowywania młodego pokolenia.

Mniej więcej w tym samym czasie, kiedy poziom wody zaczyna opadać, rozpoczyna się jesienna migracja ptaków. Doliną Warty wędrują wtedy niezliczone ich stada. Położony na szlaku wędrówki zalew Jeziorsko jest dla nich bardzo ważnym przystankiem, mogą tu odpocząć i zgromadzić energię na dalszą część lotu. Tysiącami siadają na wylaniającym się z wody, naszpikowanym bezkręgowcami błotnistym dnie zbiornika, wydobywając z niego pożywienie. Jako ostoja ptaków, miejsce gniazdowania, żerowania oraz odpoczynku w trakcie migracji Jeziorsko odgrywa dla przyrody niezwykle istotną rolę. W okresie przelotu, zwłaszcza jesiennego, liczebność przebywających w rezerwacie ptaków przekracza 10 000 osobników. Wśród tej imponującej liczby ptaków trafiają się często wielkie rzadkości, a także gatunki egzotyczne, sporadycznie zalatujące na teren Polski.

11. SKĘCZNIEW – UNIEJÓW

467,8 Baseny geotermalne w Uniejowie

Gotycki zamek biskupów gnieźnieńskich z XIV w. w Uniejowie, otoczony rozległym parkiem. Obecnie mieści się w nim hotel i restauracja.

479,2 Próg korekcyjny w Księżych Młynach

PGK „Termy Uniejów” sp. z o.o.
99-210 Uniejów, ul. Polna 37
tel./fax: 0 63 288 80 71;
e-mail: termy@uniejow.pl

Kasztel Rycerski „Na Gorących Źródłach”
99-210 Uniejów, Zamkowa 6
Recepcja tel. 0 63 288 89 50

480,2 Plaża w Księżych Młynach

Kompleks Termalno-Basenowy
99-210 Uniejów, ul. Zamkowa 1
Informacja tel. 0 63 288 89 50
Restauracja tel. 0 603 848 719
Balie dębowe tel. 0 609 403 859

ZSP Z.G. „Zamek Uniejów”
99-210 Uniejów, ul. Turecka 12
tel./fax: 0 63 288 90 86; 288 81 45
e-mail: biuro@zamekuniejow.pl
www.zamekuniejow.pl

483,7 Dogodne zejście na wodę poniżej zapory

Pokoje gościnne Wacław Szymański
ul. bł. Bogumiła 30; 99-210 Uniejów
tel. 0 63 288 84 00; 0 603 114 078
www.uniejow.pl/pokoje.html

Rest. „Staromiejska”; noclegi
ul. Rynek 9; 99-210 Uniejów
tel. 0 63 288 81 11, 0 601 250 416

OW „Vantur”
Księża Młyny 14 a; 99-235 Pęczniew
tel. 0 43 678 72 29; 0 600 899 685
e-mail: klubvantur@gmail.com

OW „Pod Akacjami” P. Biernacki
Księża Młyny 16b; 99-235 Pęczniew
tel. 0 601 151 919
czynny: V-X (domki kempingowe)

Warta poniżej zapory w Skęczniewie

Ośrodek Wczasowy „Leśne Domki”
tel. 0 43 678 74 02

12. WIERCICA

Nowy kanał pod Chmielarzami

1,0 Nowy kanał Wiercicy z mostu koło Chmielarzy

Wiercica

13,8 Wiercica pod Przyrowem

WIERCICA jest prawym dopływem Warty o długości 30 km. Nie wiadomo dlaczego trudno znaleźć opis jej przebiegu tak w literaturze, jak i w Internecie. Wypływa ze Złotego Potoku ze znanych źródeł i stawów, nazwanych tak przez Zygmunta Krasieńskiego. Stawy towarzyszą jej całemu biegowi, bowiem hodowla ryb stanowi od kilkuset lat tradycyjne zajęcie miejscowej ludności. Nawet park krajobrazowy nazwano „Stawki”. W dolnym biegu koryto Wiercicy zostało tak przebudowane w okresie II wojny światowej i później, że trudno o większy bałagan nazewniczy i poplątanie przebiegu z kanałami Lodowym, Nowym i innymi. Dla kajakarzy rzeka jest dostępna od Sygontki, wsi leżącej u ujścia Koziry, prawego dopływu Wiercicy. Obie rzeki, zasilane krasowymi wywierzyskami, niosą w normalnym roku sporo czystej wody i stąd stawy hodowlane. Dla płynącego budowie takie są tylko przeszkodą, zwłaszcza te nieformalnie ogrodzone, jak we wsi Wiercica. Tak więc oprócz przeszkód naturalnych musimy pokonać 6 przeszkód hydrotechnicznych, aby po 20 km zakończyć spływ w nowej agroturystyce u pana Ślęzaka w Garnku. W okresie wiosennym w grę wchodzi tylko jedyńki, gdyż przy obfitości stawów i beznieżnych zim wody w Wiercicy w ostatnich latach zaczyna brakować.

18,8 Wiercica pod Julianką

13. LISWARTA I KOCINKA

15,5 Liswarta pod Zawadami

„Złote oko” Kocinki

22,0 Jaz MEW w Rębolicach

Meandry Kocinki

23,8 Jaz młyń w Troninach

OW „Pod Grzybkiem”
Zawady, ul. Piwna 7;
42-110 Popów
tel. 0 34 319 08 98; 0 508 030 302
www.podgrzybkiem.pl
(ośrodek z dostępem nad brzeg
rzeki, domki kemp., restauracja)

25,4 Bystrze w Dankowie

OW „Słoneczny Brzeg”
Zawady, gmina Popów
tel. 0 34 317 74 34; 0 662 231 237
e-mail: biuro@slonecznybrzeg.com
www.slonecznybrzeg.com
(pokoje całoroczne, restauracja,
domki kempingowe, plaża)

Smażalnia ryb, Jerzy Tkaczyński
Kuźnica, 98-331 Nowa Brzeźnica
tel. 0 663 449 796
czynny: V-X (ryby smażone
i wędzone, piwo, napoje; właściciel
podnosi zastawkę i wtedy można
dogodniej płynąć Kocinką)

Liswarta przed Dankowem

Ośrodek Obozowo-Biwakowy ZHP
Kuźnica, 98-331 Nowa Brzeźnica
tel. 0 34 311 99 20
e-mail: hufiec@rudaslaska.zhp.pl
www.rudaslaska.zhp.pl
(tanie domki kempingowe, duża
plaża nad Kocinką)

14. WIDAWKA

3,4 Prawa odnoga koryta Widawki w Rembieszewie

9,3 Jaz MEW w Starej Wsi

Płycizny na Widawce w okolicach Zarzecza

Widawka jest piękna, choć niełatwa

Młyn gospodarczy w Woli Kleszczowej

WIDAWKA jest prawym dopływem Warty o dł. 95,8 km, pow. dorzecza 2385 km². Płyynie przez Wzgórza Radomszczańskie, Wysoczyznę Bełchatowską i Kotlinę Szczercowską. Wy pływa na wysokości ok. 240 m n.p.m., w pobliżu wsi Feliksów, 16 km na wsch. od Radomska. Dolina w biegu źródłowym niska, wąska, miejscami bagnista, o zmiennej szerokości; na jej dnie stawy. Prawie całemu górnemu biegowi towarzyszą większe i mniejsze kompleksy lasów wzdłuż obydwóch brzegów rzeki, aż do Kotliny Szczercowskiej, gdzie koryto Widawki silnie meandruje. Poniżej lesistość mniejsza; na wsch. i pn.-wsch. od Szczercowa nad Widawką położone są rozległe bagna (Święte Łąki, Bagna Józefowskie); prawdopodobnie przez te bagna, prawie równoległe do dzisiejszego biegu Widawki, płynęła dawna rzeka, zasypana w okresach interglacjalów. Obecnie dolina Widawki poniżej Szczercowa aż po ujście Chrzastówki jest wąska; rzeka wciną się intensywnie w płaskie, szerokie dno doliny; ujście na wys. 137 m n.p.m.; przy ujściu wsi: Woźniki i Pstrokonie. Widawka płynie przez tereny odkrywkowej Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów, a więc woda w rzece częściowo pochodzi z pomp głębinowych, odwadniających odkrywkę Bełchatów i Szczerców. Wody Widawki mieszczą się w II klasie czystości. Odcinek rzeki od mostu w miejscowości Żar, skąd Widawką można pływać kajakami, do mostu w miejscowości Lubośnia zaliczany jest do wód krainy ryb łososiowatych i lipienia. W dolnej partii rzeka płynie przez Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki (patrz III s. okładki). W centralnej części parku znajduje się interesujący węzeł hydrograficzny, który tworzą zbiegające się rzeki Widawka, Grabia i Nieciecz. Jako szlak kajakowy Widawkę można polecieć od Szczercowa. Otrzymuje tam dużo wody z odkrywki kopalnianej. Posiada wartki nurt z licznymi głębozczkami w piaszczystym podłożu, tworzy rozgałęzienia o wąskim nurcie, często przegrodzone gałęziami drzew i krzewów. Do mostu w Rudzie rzeka dość uciążliwa, potem łatwa i malownicza.

10,0 Młyn „Krzywda” w Brzeskach

16,8 Jaz mlyna w Marzeninie

19,0 Próg w Bilewie

21,8 Próg wodny w Zielęcicach

30,2 Próg wodny w Łasku

GRABIA jest prawym dopływem Widawki o długości 77,3 km i powierzchni dorzecza 813 km². Nikła początkowo dolina Grabi z rzadkimi kępami olszyn, z dnem w wielu miejscach podmokłym (łąki), rozszerza się na obszarze lesistych wydm Wysoczyzny Łaskiej, użytkowanych jako tereny rekreacyjne przez mieszkańców Łodzi. Dno doliny wypełniają łąki i niskie zarośla, gdzieniedzie wały lesistych wydm. W miejscu dawnej przeprawy przez rzekę leży Łask. Rzeka płytka, bezpieczna w płynięciu, bardzo malownicza, na wielu odcinkach o naturalnym przebiegu. Pomiędzy Łaskiem a Zielęciami uciążliwa ze względu na zarośnięte brzegi, koryto i liczne przeszkody. Latem w górnym biegu ma także niski poziom wody, więc trzeba się liczyć z koniecznością wychodzenia z kajaka w miejscach płyczn i przenoszek. W trakcie spływu możemy podziwiać drewniane młyny we wsiach Rokitnica, Zielęcice, Wola Marzeńska, Brzeski czy Kozuby. Warto także wspomnieć, że Grabia jest jedną z najczystszych rzek w Polsce, a więc warto ją poznać.

Uroki Grabi

Bez wiosła, ale szczęśliwy

Załęczański Park Krajobrazowy ma powierzchnię 14 750 ha, a jego otulina 12 010 ha. Siedziba zarządu znajduje się w Sieradzu. Zadaniem ZPK jest ochrona niepowtarzalnego krajobrazu jurajskich ostańców wapiennych, kryjących w sobie wiele form krasu i żywiących osobiłą faunę i florę oraz urokliwego odcinka rzeki Warty, określanego jako najpiękniejszy i najwartościowszy przyrodniczo w stosunku do całego jej biegu. Warta przepływa przez park wielkim łukiem z licznymi zakolami, starorzeczami i odcinkami przełomowymi, wcinając swe koryto na głębokość 40-60 m. Lewobrzeżne zbocza są strome i poprzecinane wąwozami z licznymi strumieniami i mokradłami; strona wewnętrzna łuku rzeki jest bezwodna. Podłoże jest widoczne w odsłonięciach i ostańcach, jak Góra Zelce czy Góra Świętej Genowefy. Liczne skamieniałości (amonity, ramienionogi etc), bogactwo zjawisk krasowych (jaskinie, leje i studnie, wywierzyska). Strumieniem krasowym jest Sucha Struga, która w dolnym biegu niknie w ponorach 2 km od ujścia do Warty. Lasy zajmują ok. 50% powierzchni i są to przeważnie suche bory sosnowe, miejscami zachowała się dąbrowa świetlista, bór bagienny, łęg jesionowo-olszowy, ols, buczyna kwaśna, grąd jodłowy. W obrębie łuku Warty występują jałowczyska i żarnowczyska oraz ciepłolubne zarośla róż, jałowca i leszczyny, murawy naskalne, kserotermiczne i napiaskowe, zespoły wapieniolubnych paproci. Flora ZPK liczy około 1200 gatunków roślin naczyniowych, mchów i porostów, posiada gatunki górskie i 33 podlegające ochronie. Dla zachowania najcenniejszych walorów przyrodniczych Parku i jego otuliny utworzono 5 rezerwatów przyrody oraz 9 użytków ekologicznych, w tym starorzecze rzeki Warty „Wronia Woda”. Zabytki archeologiczne (kurhany, osady z epoki brązu i żelaza), zabytki architektury drewnianej, wapienniki, młyny wodne dopełniają zróżnicowany obraz tej położonej na styku wyżyn i nizin jurajskiej krainy.

